

FYLKESMANNEN
I ROGALAND

BARNES RETTIGHETER I TROSSAMFUNN

Presentasjon for forstandere i trossamfunn 19.02.2018
seniorrådgiver Heidi Lie Eriksen

Rollen som leder

- forstandere har ansvar for at norsk lovverk blir fulgt i trossamfunnet
- styrking av barns rettigheter og implementering av FNs barnekonvensjon er et av Fylkesmannens viktigste satsingsområder
- forstandere har plikt til å sørge for at barns rettigheter er godt ivaretatt i trossamfunnet
- barn er spesielt sårbare, og deres utvikling avhenger av hvordan de blir behandlet av voksne rundt dem

FNs barnekonvensjon

- Norge ratifiserte barnekonvensjonen i 1991
- det er staten som har forpliktet seg gjennom ratifisering av barnekonvensjonen
- inkorporering i menneskerettsloven i 2003 har forpliktet kommuner og andre aktører til også å etterleve barnekonvensjonen
- statene har rapporteringsplikt til FN hvert 5. år
- frivillige organisasjoner leverer «skyggerapporter»
- Norge skal bli hørt neste gang i mai 2018

4 generelle prinsipper

- Art. 2 – retten til ikke-diskriminering
- Art- 3 – om barnets beste
- Art. 6 – om retten til liv og optimal utvikling
- Art. 12 – om retten til å bli hørt

Disse 4 artiklene får betydning for hvordan de andre artiklene skal tolkes.

Artikkel 3:

Ved **alle handlinger** som berører barn, enten de foretas av offentlige eller private velferdsorganisasjoner, domstoler, administrative myndigheter eller lovgivende organer, skal **barnets beste** være et **grunnleggende hensyn**.

Art. 3 om barnet beste

- prinsippet er gjennomgående i internasjonal barnerett
- ingen definisjon av hva som er barnets beste
- hva begrepet inneholder vil være tids- og kulturspesifikt
- kulturelle hensyn kan tas, men ikke på bekostning av universelle menneskerettigheter
- begrepet gir en pekepinn på hva en bør fokusere på i avgjørelser som gjelder barn

- omfatter direkte og indirekte handlinger
- unnlater regnes også som «handling»
- alle institusjoner eller organisasjoner som har oppgaver eller treffer beslutninger som har innvirkning på barn er forpliktet av art. 3

Politiattest

- dere kan kreve en barneomsorgsattest for personer som lønnet eller ulønnet skal utføre oppgaver i trossamfunnet for barn under 18 år: politiattest
- formålet med å kreve politiattest er å beskytte barn mot seksuelle overgrep og vold
- politiattesten skal ikke være eldre enn 3 mnd.
- trossamfunnet kan lage en oversikt over hvilke funksjoner man skal kreve politiattest for
- det kan lages et system for registrering av attestene (det er ikke lov å arkivere attestene)

Hva gjør du hvis du får vite noe... ?

- forstandere har plikt til å forsøke å hindre at alvorlige straffbare handlinger skjer ved å melde fra til politiet (avvergingsplikt)
- det er straffbart å overtale noen andre til ikke å melde fra til politiet
- avvergingsplikt går foran taushetsplikt
- gjelder «når det er grunn til å tro at....»

- aktuelt ved alle former for seksuell omgang med barn under 16 år, og i alle saker om grov vold, mishandling i nære relasjoner, voldtekt, kjønnslemlestelse m.v.
- Kirkelig ressurscenter kan gi råd om hvordan følge opp saker om vold og overgrep i trossamfunn
Kirkelig ressurscenter

- barns rett til beskyttelse mot vold og seksuelle overgrep er nært knyttet til artikkel 6 i barnekonvensjonen og retten til optimal utvikling
- det finnes i dag mye kunnskap om hvordan vold og overgrep kan skape følger for resten av livet ved å forstyrre barnets evne til å utvikle gode og trygge relasjoner, og det medfører livslang risiko når det gjelder fysisk og psykisk helse

Mishandling og vold i nære relasjoner

- gjelder medlemmer i en husstand eller nær familie
- vold er ikke bare fysisk, men kan også være trusler eller psykisk vold
- noen begrunner voldelige handlinger ut fra religiøse tekster, påbud eller tradisjoner
- dette kan være en stor påkjenning for ofrene, og kan forhindre varsling av vold / overgrep
- Hvordan setter deres trossamfunn fokus på vold og overgrep i nære relasjoner?

- kjønnslemlestelse (kvinnelig omskjæring) er en form for vold i nære relasjoner og det regnes som omsorgssvikt
- inngrepene medfører kroniske underlivsplager for dem som blir utsatt for dette
- praksisen begrunnes ofte ut fra religiøse og kulturelle tradisjoner
- kjønnslemlestelse er brudd på barnekonvensjonen art. 24
- se info fra regjeringen om temaet:
[kjønnslemlestelse](#)

- Når foreldre oppdrar sine barn, må oppdragelsen følge norsk lovgivning
- det samme gjelder når trossamfunn gir trosopplæring til barn – her er det forstander som har ansvar for å forsikre seg om at lærere og andre ikke bryter norsk lov
- alle former for fysisk avstraffelse av barn er forbudt

Barnekonvensjonen art. 24 nr. 3:

Partene skal treffe alle effektive og egnede tiltak for å avskaffe tradisjonsbunden praksis som er skadelig for barns helse.

- som forstander kan man ikke forsvare tradisjoner som er i strid med universelle menneskerettigheter
- de som utsetter noen for kjønnslemlestelse, medvirker til dette eller lar være å melde fra til politiet om dette, kan straffes med bøter / fengsel

Tvangsekteskap

- det er snakk om tvangsekteskap hvis familiers ønske om å velge ektefeller for familiemedlemmer går foran den enkeltes selvstendige rett til selv å velge ektefelle
- tvangsekteskap er forbudt og straffbart i Norge
- dersom foreldre inngår avtaler om at barn i fremtiden skal inngå ekteskap, er ikke slike avtaler bindende etter norsk lov. Slike avtaler vil også være brudd på flere artikler i barnekonvensjonen, f.eks. artikkel 12 (retten til medvirkning)

